

ประชาธิปไตย

อำนาจการปกครองของประชาชน

**ความหมาย
ของ
ประชาธิปไตย**

Democracy มาจากรากคำในภาษากรีก คำว่า demos แปลว่า “ประชาชน” หรือ คนหมู่มาก และ kratos หมายถึง “อำนาจในการปกครอง” รวมกันสองคำ จึงมีความหมายว่า “การปกครองโดยประชาชน” ที่ “อำนาจเป็นของประชาชน” “ประชาธิปไตย” ที่คนเข้าใจกันทั่วไปในบริบทสากลก็คือ **“ระบอบการปกครองที่มีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตย”**

รูปแบบของการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย

**ประชาธิปไตย
ทางตรง
(Direct Democracy)**

ประชาชนสามารถใช้อำนาจในการ
ตัดสินใจทางการเมืองเองได้โดยตรง
โดยไม่ต้องผ่านนักการเมือง
หรือผู้แทน

**ประชาธิปไตย
แบบมีผู้แทน
(Representative
Democracy)
ประชาธิปไตยทางอ้อม!**

ประชาชนเลือกผู้แทนไปทำหน้าที่
ในการตัดสินใจทางการเมืองแทน
ในสถาบันทางการเมือง
เช่น รัฐสภา

**ประชาธิปไตย
แบบมีส่วนร่วม
(Participatory
Democracy)**

การผสมผสานระหว่าง
ประชาธิปไตยทางตรงกับประชาธิปไตย
แบบมีผู้แทนเข้าด้วยกัน จึงเป็น
การใช้อำนาจร่วมกันของ
“ประชาชน” และ “ตัวแทนของประชาชน”

**ประชาธิปไตยทางตรง
(Direct Democracy)**

**ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน
(Representative
Democracy)
ประชาธิปไตยทางอ้อม!**

**ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
(Participatory
Democracy)**

หลักการแบ่งแยกอำนาจ (Seperation of Power)

อันเป็นพื้นฐานของระบบประชาธิปไตย

อำนาจนิติบัญญัติ (Legislative power)

มีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมาย
พิจารณางบประมาณ และตรวจสอบ
การทำงานของรัฐบาล

อำนาจบริหาร (Executive power)

มีหน้าที่ในการนำกฎหมาย
มาบังคับใช้และออกกฎหมายบางส่วน
ตลอดจนป้องกันประเทศดูแลกิจการ
ระหว่างประเทศระบบเศรษฐกิจ และ
การจัดบริการสาธารณะ

อำนาจตุลาการ (Juridical power)

ศาล มีหน้าที่ตีความตาม
ตัวบทกฎหมาย และรัฐธรรมนูญ
รวมทั้งตัดสินพิพากษา
คดีความต่างๆ

การปกครอง
ในระบบประชาธิปไตย
แบบมีผู้แทน
แบ่งตามระบบ

ระบบรัฐสภา

(Parliamentary system)

รัฐบาลได้รับการเลือกเข้ามาจากความเห็นชอบของรัฐสภา โดยประมุขแห่งรัฐอาจเป็นพระมหากษัตริย์หรือประธานาธิบดีก็ได้ หัวหน้าฝ่ายบริหาร คือ นายกรัฐมนตรี

ระบบประธานาธิบดี

(Presidential system)

อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารแยกออกจากกัน โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขแห่งรัฐและเป็นหัวหน้าคณะรัฐบาลซึ่งได้รับการเลือกตั้งเข้ามาโดยตรงหรือโดยอ้อมจากประชาชนเช่นเดียวกันกับสมาชิกรัฐสภา

ระบบผสมหรือกึ่งประธานาธิบดี

(Semi-presidential system)

รูปแบบการปกครองที่ผสมผสานระหว่างระบบรัฐสภาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถใช้อำนาจโดยตรงควบคู่ไปกับการมีตัวแทนได้

ประชาธิปไตยในประเทศไทย ฝ่ายนิติบัญญัติ

การปกครองของไทยในประเทศไทยเป็นระบบรัฐสภา ที่เป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ มีหน้าที่ออกกฎหมายสำหรับการปกครองและการบริหารประเทศ เริ่มตั้งแต่ การเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475

มีรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น 20 ฉบับ ล่าสุดคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต 400 คน และบัญชีรายชื่อ 100 คน มาจากการเลือกตั้ง และมีสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 200 คน มาจากการเลือกกันเอง (แต่บทเฉพาะกาลให้มี 250 คน และมีสิทธิ์ในการเลือก นายกรัฐมนตรี)

เป็นแหล่งกำเนิดของฝ่ายบริหาร เนื่องจากมีอำนาจเลือกนายกรัฐมนตรี ทั้งมีหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร

ประชาธิปไตยในประเทศไทย ฝ่ายบริหาร

รัฐบาลได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา หัวหน้าฝ่ายบริหาร ได้รับการรับรองจาก
ประมุขของรัฐ ซึ่งในกรณีของประเทศไทย ประมุขของรัฐนั้นคือพระมหากษัตริย์

รัฐบาลเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร มาจากการที่พระมหากษัตริย์ทรง
แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ความเห็นชอบ และ
รัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกิน 35 คนประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ
แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ และต้องชี้แจงแหล่งที่มาของรายได้
ที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินนโยบาย โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ

ประชาธิปไตยในประเทศไทย

ฝ่ายตุลาการ

ศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีโดยต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลยุติธรรม

ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น (กรณีพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชน)

ศาลทหาร

ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหาร และคดีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ศาลปกครอง

ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมาย หรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง (กรณีพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน)

ศาลรัฐธรรมนูญ

พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย รวมถึงพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ

ความเป็นประมุขของรัฐกับ ประชาธิปไตย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติในมาตรา 3 ว่า

“**อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทยพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข
ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ**”

อำนาจการปกครองภายใต้ "ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" ไทย จึงหมายถึงระบอบประชาธิปไตย ที่มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ ประชาชน พระมหากษัตริย์ และองค์กรทางการเมือง โดยมีความยึดโยงด้วยกันว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นในฐานะประมุขแห่งรัฐผ่านองค์กรทางการเมือง โดยการใช้อำนาจนิตินิติบัญญัติผ่านทางรัฐสภา

ซึ่งจะสอดคล้องกับความในมาตรา 182 ที่บัญญัติว่า "บทกฎหมาย พระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการอันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องมีรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ" หรือ อาจมีการใช้พระราชอำนาจอย่างอื่นตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เช่น พระราชอำนาจยับยั้งร่างกฎหมาย

